Forslag til uttalelse til kommunestyret 25.04.2024 fra Rødt v/Christoffer Ellingsen

Sortland kommunestyre advarer mot endringen av norsk militær basepolitikk

Det har vært stor enighet om norsk basepolitikk i etterkrigstiden. Sjøl om medlem av NATO i 1949, erklærte regjeringa leda av Einar Gerhardsen at Norge ikke ville akseptere baser for fremmede militære styrker på norsk område så lenge Norge ikke var angrepet eller utsatt for trusler om angrep. Dette har hovedsak vært gyldig politikk fram til de siste årene.

I april 2021 undertegna regjeringa Støre en avtale med USA som seinere samme vår ble godkjent av Stortinget. Denne avtalen åpnet for at USA kunne disponere «omforente områder» til eget militært bruk. Det året ble det avtalt at 4 områder i Norge skulle gis en slik status. 2 av de 4 var områder ved Evenes flystasjon og ved Ramsund orlogsstasjon. Våren 2024 er det inngått lignende avtaler om ytterligere 8 områder, deriblant på Andøy.

Dagsavisen hadde i 2021 følgende oppslag:

«Aftenposten skriver at en ny avtale mellom Norge og USA gir amerikanerne et historisk militært fotfeste i Norge. Ifølge avisens grundige gjennomgang av avtalen skal amerikanske avdelinger få operere i Norge som de var i USA. Amerikanerne skal ta med eget utstyr til basene, som Norge ikke nødvendigvis får innsyn i. Amerikanske militære og sivile skal kunne reise sømløst inn og ut av landet. USA skal være politi for egne soldater og sivile, også om de begår lovbrudd på fritiden, utenfor basene.»

Her benevnes de «omforente områdene» som baser og det beskrives videre i Dagsavisen at dette er et brudd på norsk basepolitikk.

Sortland kommunestyre slutter seg til vurderinga om at dette kan benevnes som militære baser og at det medfører en endring i etterkrigstidens avvisning av utenlandske baser på norsk jord i fredstid.

Som relativt nærområde til alle 3 nevnte stedene, er det nødvendig at også Sortland har et forhold til utviklinga.

Sortland kommunestyre ser ikke bort fra at faste utenlandske installasjoner fra ei stormakt i vårt nærområde, vil utsette også oss for større interesse for etterretning fra andre nasjoner og kan være viktige militære mål dersom det oppstår krise eller krig. Det er nærliggende å også vurdere at dette er en del av ei militær stormaktsopprustning i nordområdene.

Sortland kommune vil også måtte vurdere den sivile beredskapen knytta til den generelle situasjonen.

Kommunestyret er derfor bekymra for denne utviklinga og vil oppfordre Stortinget om ikke å inngå slik avtale med USA.

Sortland kommunestyret er forundra over at en slik beskrevet fraskrivelse av råderett over eget landområde, ikke krever minst 2/3 flertall fra Stortinget slik Grunnlovens § 115 krever ved avgivelse av suverenitet.